

РЕЦЕНЗІЯ

доктора юридичних наук, професора

МИРОНЮКА Романа Вікторовича

на дисертаційну роботу

БІЛЬЧУКА Олександра Андрійовича

«Адміністративно-правове забезпечення реалізації державної політики у сфері примусового виконання судових рішень і рішень інших органів»,

подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань

08 Право, за спеціальністю 081 Право

Актуальність теми дослідження. Тема наукової роботи Більчука Олександра Андрійовича є безумовно актуальною та своєчасною оскільки вирішення більшості проблем виконання рішень суду та рішень інших органів публічної влади є запорукою дотримання принципу законності, справедливості та невідворотності відповідальності, а стан виконання таких рішень є барометром щодо оцінки успішності здійснення демократичних реформ в Україні та становлення її як правової держави.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна.

Дисертація є одним з перших в науці адміністративного права комплексних досліджень підвищення ефективності формування та розвитку державної політики у сфері адміністративно-правового забезпечення примусового виконання судових рішень і рішень інших органів. У результаті виконаного дослідження напрацьовано конкретні та дієві пропозиції щодо теоретичних конструкцій і рекомендацій практичного застосування законодавства про виконавче провадження та реалізації державної політики у цій сфері.

На виконання задач дослідження в межах дисертації було окреслено характерні риси адміністративно-правового забезпечення реалізації державної політики у сфері примусового виконання судових рішень та рішень інших органів; здійснено ретроспективний аналіз еволюції формування та розвитку

державної політики у сфері примусового виконання судових рішень і рішень інших органів; виокремлено поняття державної політики у сфері примусового виконання судових рішень і рішень інших органів та ключові передумови необхідності вжиття заходів її реалізації в сучасних умовах державотворення; охарактеризовано джерела правового регулювання державної політики у сфері примусового виконання судових рішень та рішень інших органів та їх адміністративно-правовий зміст; виокремлено характерні риси, які відрізняють суб'єктів адміністративно-правового забезпечення реалізації державної політики у сфері примусового виконання судових рішень і рішень інших органів від інших суб'єктів публічної адміністрації; з'ясовано місце та роль судового контролю та інших процесуальних засобів забезпечення примусового виконання судових рішень і рішень інших органів; визначено гарантії здійснення діяльності державних та приватних виконавців з примусового виконання судових рішень і рішень інших органів; вивчено світовий досвід адміністративно-правового забезпечення примусового виконання судових рішень і рішень інших органів та запропонувати шляхи його імплементації в Україні; вироблено конкретні заходи, спрямовані на удосконалення чинного законодавства та практики його реалізації у сфері примусового виконання судових рішень і рішень інших органів.

Про актуальність теми дисертації О.А. Більчука свідчить також її відповідність виконанню положень Стратегії розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2021–2025 роки, затвердженої постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 26 березня 2021 р. № 12-21, Стратегії розвитку органів правосуддя та конституційного судочинства на 2021-2023 роки, затвердженої Указом Президента України від 11 червня 2021 року № 231/2021, Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 рр., затвердженої Указом Президента України від 20.05.2015 р. № 276/2015, Указу Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» від 30 вересня 2019 р. № 722, Пріоритетних напрямків

розвитку правової науки на 2016-2020 рр., затверджених постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 3.03.2016 № 14-10, а також тем наукових досліджень Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ «Теоретико-методологічні та прикладні проблеми державотворення та правотворення в Україні» (реєстраційний номер 0118U100436) та «Адміністративно-правові засоби забезпечення публічного порядку в Україні» (реєстраційний номер 0118U100442).

Загальне позитивне враження від представленого дослідження підкріплюється отриманими результатами, які характеризують його **наукову новизну**.

Дисертантом державну політику у сфері примусового виконання судових рішень та рішень інших органів визначено як невід'ємну складову внутрішньо-організаційної загальнодержавної політики, специфічну, пріоритетну діяльність держави та її інституцій, що включає систему цілей, пріоритетів, завдань, принципів, напрямів, механізмів її формування та реалізації з метою зменшення кількості невиконаних рішень судів, зменшення кількості звернень до Європейського суду з прав людини у зв'язку з невиконанням або тривалим виконанням рішень національних судів та насамкінець підвищення рівня довіри суспільства до державних інституцій.

Обґрунтовано недоцільність кодифікації законодавства у сфері примусового виконання судових рішень і рішень інших органів, що зумовлено:

- 1) відсутністю єдиного розуміння як природи виконавчого права, так і змісту нормативно-правового акту, який би на сучасному рівні відбивав всю сутність реальної дійсності виконавчого провадження в межах українського законодавства;
- 2) комплексним характером виконавчого права, яке регулюється не тільки нормативними актами приватного блоку права, а й публічним правом;
- 3) надзвичайною «волатильністю» цього законодавства, наявністю величезної кількості нормативних актів підзаконного регулювання, що охопити одночасним регулюванням априорі неможливо;
- 4) неможливістю комплексного розв'язання питань примусового виконання судових рішень і рішень інших

органів за рахунок лише прийняття одного чи кількох кодифікованих законів, навіть і з дотриманням усіх вимог юридичної техніки; 5) вітчизняною правотворчою та правозастосовною практикою, що передбачають обов'язкову наявність як законів, які закріплюють формальні положення виконавчого провадження, так і підзаконних актів, що дозволяють оперативно реагувати на зміни умов розвитку держави та суспільства, конкретизують та забезпечують практичну реалізацію відповідних норм вказаних законів; 6) реформуванням системи виконавчого провадження в Україні, що супроводжується саме прийняттям нормативних актів, якими доповнюється чинне законодавство.

Обґрунтовано доцільність використання в роботі територіальних органів Державної виконавчої служби інформаційно-аналітичних комплексів відеофіксації з розпізнаванням номерних знаків автотранспортних засобів, що оголошені в розшук відповідно до Закону України «Про виконавче провадження». У зв'язку із цим розроблено Положення про використання комплексу відеофіксації «СТРІЛА» з розпізнаванням номерних знаків автотранспортних засобів, які оголошені в розшук, та методичні рекомендації щодо його застосування.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна забезпечується: по-перше, плідним використанням розгорнутої методології наукового дослідження правових явищ; по-друге, рівнем узагальнення теоретичних висновків і поглядів, викладених у вітчизняній та зарубіжній літературі, правових концепціях і відповідних програмах; по-третє, ретельним вивченням джерел позитивного права; по-четверте, належною апробацією результатів дослідження і їх оприлюдненням, відповідно до встановлених МОН України вимог

Повнота викладу основних результатів дисертації в наукових фахових виданнях. Повнота висвітлення результатів дослідження зумовлена тим, що основні положення та результати дисертації викладено в 5 наукових статтях, що визначені як фахові з юридичних дисциплін, а також у 5 тезах

доповідей на науково-практичних конференціях.

Дисертаційне дослідження виконане автором самостійно з використанням останніх досягнень теорії адміністративного права та процесу. Усі сформульовані в ньому положення, висновки та пропозиції обґрунтовані на основі особистих досліджень дисертанта. Для аргументації власних положень і висновків дослідник використовував напрацювання інших учених, належні посилання на які містяться у роботі.

Дисертацію оформлено відповідно до вимог, встановлених МОН України.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що вони мають як науково-теоретичну, так і практичну сферу застосування. Положення та висновки дисертації можуть бути підґрунтям для подальшого дослідження адміністративно-правового забезпечення реалізації державної політики у сфері примусового виконання судових рішень і рішень інших органів.

Дискусійні положення дисертаційного дослідження. У цілому позитивно оцінюючи дисертацію Більчука О.А. необхідно висловити ряд зауважень, звернути увагу на твердження, що викликають сумніви та можуть слугувати підґрунтям для дискусії під час її захисту:

1. В роботі автором зазначено, що за даними Міністерства юстиції України, в Україні не виконується 95% рішень Європейського суду з прав людини та близько 70% рішень національних судів і основною причиною невиконання даних рішень є неефективність державної політики у сфері примусового виконання судових рішень і рішень інших органів, в тому числі слабка взаємодія органів публічної влади дотичних до виконання таких рішень, вади законодавства та неефективні механізми примусового виконання таких рішень. В той же час в роботі не систематизовані конкретні найбільш ефективні механізми підвищення стану примусового виконання таких рішень. У зв'язку з цим варто було почути думку автора щодо виокремлення найбільш ефективних форм, засобів та способів покращення системи виконання судових рішень.

2. Вважаю дещо зайвим є зосередження наукового пошуку здобувача, спрямованого на ретельний аналіз періодів (етапів) еволюції формування та

розвитку державної політики примусового виконання судових рішень і рішень інших органів в межах підрозділу 1.1 роботи, адже такі або схожі періоди становлення системи виконання рішень судів неодноразово були предметом дослідження інших авторів та на мою думку не мають суттєвого цілепокладального ефекту.

3. Автором в межах дослідження адміністративно-правового забезпечення реалізації державної політики у сфері примусового виконання судових рішень і рішень інших органів передусім в якості емпіричної бази дослідження використовуються матеріали статистичних даних діяльності Державної виконавчої служби, в той же час також доцільно було б в роботі при формуванні рекомендацій та висновків спиратись на результати практики діяльності Державної виконавчої служби України, зокрема на приклади успішного застосування методів, прийомів та способів виконавчого провадження при примусовому виконанню рішень судів.

4. Не достатньо обґрунтованим є положення пункту 6 висновків по роботі, а саме щодо «визначення характерних особливостей судового контролю як інструменту адміністративно-правового забезпечення реалізації державної політики у сфері примусового виконання судових рішень і рішень інших органів», не розкрито сутність таких особливостей.

Слід зазначити, що висловлені зауваження не впливають на позитивну оцінку виконаної роботи і викликані скоріше наявністю новаторських ідей, а також складністю обраного предмету наукового аналізу.

На підставі викладеного, слід резюмувати, що дисертація «Адміністративно-правове забезпечення реалізації державної політики у сфері примусового виконання судових рішень і рішень інших органів», є завершеною самостійною працею, в якій отримано ряд нових науково обґрунтованих теоретичних результатів, що в сукупності розв'язують конкретне наукове завдання, що полягає у розкритті сутності адміністративно-правового регулювання державної політики у сфері примусового виконання судових рішень і рішень інших органів та викремленні напрямів удосконалення

чинного законодавства в сфері її реалізації. Вона відповідає вимогам до оформлення дисертації, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор – Більчук Олександр Андрійович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Рецензент –

Професор кафедри адміністративного

права і процесу

Дніпровського державного

університету внутрішніх справ,

доктор юридичних наук, професор

Роман МИРОНЮК

Підпис засвідчую:

Перший проректор Дніпровського

державного університету внутрішніх справ

Ігор МАГДАЛІНА

